

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Szak/16/2018
Identifikačné číslo spisu: 7018200185
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7018200185.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: L. H., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť Afganská islamská republika, bez cestovného dokladu, za účasti maloletých cudzincov: 1. V. H., nar. XX.XX.XXXX, 2. N. H., nar. XX.XX.XXXX, 3. N. H., nar. XX.XX.XXXX a 4. P. H., nar. XX.XX.XXXX, toho času umiestnení v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce, zastúpení Centrum právnej pomoci, so sídlom Námestie slobody 12, 810 00 Bratislava, IČO: 307 988 41, týka sa Kancelárie Košice, Murgašova 3, 040 41 Košice, proti sťažovateľovi (pôvodne žalovanému): Prezídium Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Bratislava, Oddelenie cudzineckej polície PZ Nové Zámky, Bitúnková 8, 940 02 Nové Zámky, o správnej žalobe vo veci zaistenia zo dňa 24.01.2018 proti rozhodnutiu žalovaného č. PPZ-HCP-BA12-2-011/2018-AV zo dňa 11.01.2018, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/8/2018-63 zo dňa 12. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/8/2018-63 zo dňa 12. februára 2018 z a m i e t a .

Žalobkyni právo na úplnú náhradu trov kasačného konania p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.
Pribeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. PPZ-HCP-BA12-2-011/2018-AV zo dňa 11.01.2018 (ďalej na účely rozsudku len „preskúmané rozhodnutie“) žalovaný podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ZoPC) zaistil dňom 12.01.2018 žalobkyňu na základe vykonateľného rozhodnutia o administratívnom vyhostení zo dňa 12.01.2018 Oddelenia cudzineckej polície PZ Nové Zámky č. PPZ-HCP-BA12-1-008/2018-AV na čas nevyhnutne potrebný a stanovil dĺžku zaistenia do 12.03.2018. Zároveň podľa § 88 ods. 5 ZoPC rozhodol o

umiestnení žalobkyne a jej maloletých detí v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce (ďalej „ÚPZC Sečovce“).

2. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaný uviedol, že žalobkyňa bola 12.01.2018 kontrolovaná hliadkou v blízkosti bývalého hraničného priechodu Šahy, pričom nevedela hodnoverným spôsobom preukázať svoju totožnosť a preto bolo voči nej začaté konanie vo veci administratívneho vyhostenia podľa § 82 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov.

3. V priebehu konania o administratívnom vyhostení bolo voči nej vydané rozhodnutie o administratívnom vyhostení č. PPZ-HCP-BA12-1-008/2018-AV zo dňa 12.01.2018, na základe ktorého bola žalobkyňa administratívne vyhostená z územia Slovenskej republiky (ďalej „SR“) z dôvodu, že má na území SR neoprávnený pobyt, pričom nebola určená lehota na vycestovanie.

4. Pokiaľ sa týka alternatívnych foriem k zaisteniu podľa § 89 ods. 1 písm. a) a b) ZoPC žalovaný uviedol, že žalobkyňa podmienky stanovené v tomto zákonom ustanovení nevie splniť a z toho dôvodu správny orgán nemohol takúto povinnosť uložiť. Zaoberal daným ustanovením a dospel k záveru, že žalobkyňa si nevie preukázať zabezpečenie ubytovania a nespĺňa podmienku finančného zabezpečenia pobytu na území SR.

5. Pokiaľ sa týka stanovenej dĺžky doby zaistenia uviedol, že túto stanovil podľa § 88 ods. 4 ZoPC na čas nevyhnutne potrebný, najviac do 12.03.2018, pričom táto doba je nevyhnutná vzhľadom na to, že počas tejto doby správny orgán vykoná všetky dostupné úkony smerujúce k vyhosteniu účastníka konania z územia SR. Doba zaistenia sa môže skrátiť, pričom presná doba sa nedá presne určiť, nakoľko závisí od viacerých neovplyvniteľných faktorov.

6. Žalovaný uviedol, že v spolupráci s ÚPZC Sečovce bude vykonávať všetky potrebné úkony smerujúce k jej vyhosteniu z územia SR.

7. Dodal, že po preskúmaní všetkých skutočností a dôkazov mal za to, že zaistenie žalobkyne je v súlade s článkom 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „Dohovor“). Zaistenie účastníka konania pre účely administratívneho vyhostenia je zákonným pozbavením osobnej slobody osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostení z územia SR. Samotným základom pre začiatok konania o reálnom vyhostení je existencia rozhodnutia o administratívnom vyhostení účastníka konania z územia SR, pričom k výkonu administratívneho vyhostenia priamo slúži inštitút zaistenia cudzinca.

8. Ohľadne útvaru, kam má žalobkyňa spolu s maloletými cudzincami umiestnená uviedol, že ÚPZC Sečovce je zariadenie určené na umiestňovanie cudzincov, ktorí sú zaistení za účelom výkonu administratívneho vyhostenia, výkonu trestu vyhostenia, realizácie readmisie z územia SR do iného členského štátu EU, prípadne inej tretej krajiny, realizácie dublinského transferu podľa dublinského nariadenia. Pri umiestňovaní maloletých sa zaoberal aj čl. 9 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj článkom 41 ods. 4 Ústavy SR. Mal zato, že tým, že zúčastnení maloletí cudzinci sa umiestňujú spoločne so žalobkyňu, ktorá je ich rodičom v jednom zariadení, správny orgán chráni najlepšie záujmy zúčastneného maloletého cudzinca a nepretrhol tak rodinné väzby.

9. Maloletým osobám spolu s rodičmi je zabezpečená každodenná osobná hygiena. Strava je deťom poskytovaná 5x denne (okrem raňajok, obeda a večere dostávajú deti navyše desiatu a olovrant), pediatrika zdravotná starostlivosť je poskytovaná na základe zmluvného vzťahu s pediatrikou, pričom mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada. Rovnako pre maloleté osoby je k dispozícii sociálny pracovník, ktorý plánuje a reguluje vzdelávacie, rekreačné a herné aktivity maloletých osôb v zariadení, pričom spolupracuje s mimovládnu organizáciou Slovenská humanitná rada, primárne najmä pri zabezpečovaní sociálneho a psychologického poradenstva a starostlivosti, s dôrazom na starostlivosť o zraniteľné skupiny a sekundárne pri vzdelávaní a jazykovej príprave, ktorú zabezpečuje učiteľ slovenského jazyka maloletých štátnych príslušníkov tretích krajín - zamestnanec uvedenej organizácie.

Tieto a ďalšie aktivity, ktoré zodpovedajú postaveniu a vekovej skupine osôb sú realizované v rámci realizovaného projektu č. SK 2016 AMIF SC3.2.

II.

Konanie na krajskom súde

10. Žalobkyňa podala proti rozhodnutiu na krajský súd správnu žalobu vo veciach zaistenia podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) s nasledujúcimi žalobnými bodmi (§ 182 ods. 1 písm. e/ S.s.p.):

- napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia,
- žalovaný nedostatočne zistil skutkový stav veci,
- napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené z pohľadu účelnosti a efektívnosti zaistenia žalobkyne a jej maloletých detí,
- napadnuté rozhodnutie vykazuje prvky zmätočnosti a tým aj nepreskúmateľnosti z dôvodu nedostatočného ustálenia zákonného účelu zaistenia,
- namietala neurčenie konkrétnej krajiny, do ktorej má byť vyhostená, čo spôsobuje nemožnosť preskúmať jej vyhostiteľnosť a otázky súvisiace s dĺžkou zaistenia, jeho efektívnosť, včasnosť a účelnosť,
- poukázala na to, že v Afganistane prebieha ozbrojený konflikt, preto ju nie je možné vrátiť do tejto krajiny,
- žalovaný nerešpektoval ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu, ESLP a krajského súdu v zmysle ktorej by nemali byť deti pozbavované osobnej slobody bez ohľadu na to, či majú zákonného zástupcu alebo sú bez sprievodu.

11. Krajský súd v Košiciach v konaní podľa ust. § 221 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) zistil, že žalobné námietky boli dôvodné, a preto podľa 230 ods. 1 písm. a) Správneho súdneho poriadku a z dôvodov uvedených v § 191 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku napadnuté rozhodnutie žalovaného č. PPZ-HCP-BA12-2-011/2018-AV zo dňa 11.01.2018 zrušil a nariadil žalovanému bezodkladné prepustenie žalobkyňu a maloletých cudzincov zo zaistenia.

12. V dôvodoch rozsudku najmä uviedol:

- k námietke žalobkyne poukazujúcej na nutnosť obozretného posudzovania prípadov zaistovania rodín cudzincov s maloletými deťmi poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (najmä na rozsudok sp. zn. 10Sza/12/2016 zo dňa 14.6.2016), v zmysle ktorého správny orgán musí s poukazom na najlepší záujem dieťaťa (zakotvený v článku 3 odsek 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho alebo jej najlepších záujmov a ich prvoradá zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej, ako aj v súkromnej sfére), postupovať obozretné pri umiestňovaní detí spolu s rodičom v útvere policajného zaistenia a pri úvahe o ich umiestnení by nemal opomenúť, že najlepší záujem dieťaťa, ktorý je vyjadrením hodnôt, na ktorých je postavený systém ochrany práv dieťaťa, nie je možné účinne dosiahnuť bez reflektovania na judikatúru ESLP, ktorá ohľadne pozbavenia osobnej slobody dieťaťa a ochrany práv a najlepšieho záujmu dieťaťa vo veciach zaistenia maloletých cudzincov najmä tých, ktorí sú v sprievode rodičov, opakovane konštatovala porušenie čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj čl. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach,
- poukázal na judikatúru ESLP (rozsudok zo dňa 19.01.2012, vo veci Popov proti Francúzsku, rozsudok zo dňa 12.10.2006 vo veci Mubilanzila Mayeka a Kaník Mitunga v. Belgicko a rozsudok zo dňa 19.01.2010 vo veci Muskhadzhiyeva i. v. Belgicko) najmä na závery rozsudkov, z ktorých vyplýva, že deti by nemali byť pozbavované osobnej slobody a to bez ohľadu na to, či majú zákonného zástupcu alebo sú bez sprievodu, pričom tento súd vo viacerých prípadoch rozhodol, že umiestnenie detí v zariadeniach, kde boli pozbavené osobnej slobody, bolo porušením čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 3 Dohovoru.
- poukázal tiež na právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v rozsudku sp. zn. 1Sza/14/2016 z 11.10.2016, podľa ktorého deti by nemali byť postihované za imigračný status svojich rodičov (t. j. za to, že ich rodičia cestujú bez potrebných dokladov, resp. s pozmenenými, dokonca falšovanými

- dokladmi), ani za ich predchádzajúce správanie, ktoré je vyhodnocované ako riziko úteku,
- poukázal na judikáтуру kasačného súdu, podľa ktorej žalovaný v súlade s vyššie uvedenými záväzkami podľa čl. 3 ods. 2 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa, pri úvahe o umiestnení detí spoločne s rodičom do ÚPZC musí zohľadniť, že tak, ako deti bez sprievodu, tak aj deti, ktoré sú na ceste s rodičmi, by nemali trpieť zdlhavým pobytom v zaistení, pričom v prejednávanej veci ide o zaistenie maloletých detí do 12.03.2018,
 - s prihliadnutím na ustanovenie § 88 ods. 8 ZoPC bolo podľa krajského súdu možné od správneho orgánu očakávať, vzhľadom na obmedzenia osobnej slobody maloletých detí vysporiadanie s požiadavkou zákonodarcu, že zaistenie maloletých detí, ako zraniteľných osôb, musí byť obmedzené na čo najkratší čas,
 - krajský súd sa nestotožnil s názorom žalovaného prezentovaného v preskúvanom rozhodnutí, že v prípade zaistenia maloletých cudzincov zoberal do úvahy príslušné ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa a že jeho zaistenie je v súlade s článkom 3 ods. 1 Dohovoru, ktorý sleduje najlepší záujem dieťaťa v každom prejednávanom prípade.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

13. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku, t. j., že súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

14. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol,

- k právnomu názoru krajského súdu, že deti by nemali byť pozbavované osobnej slobody, s poukazom na judikáтуру ESHP zdôraznil, že celé konanie je plne v súlade s odporúčaním európskej komisie zo dňa 07.03.2017 týkajúce sa zaistenia účinnejších návratov pri vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES, v ktorej je okrem iného uvedené, že „by členské štáty nemali vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch vylúčiť možnosť zaistenia maloletých osôb, ak je to bezpodmienečne potrebné na zabezpečenie výkonu konečného rozhodnutia o návrate“.

- ku konštatovanému porušeniu čl. 3 odsek 1 Dohovoru o právach dieťaťa uviedol, že pri svojom rozhodovaní vo veci zaistenia žalobkyne prihladol na všetky články uvedené v Dohovore o právach dieťaťa a jeho rozhodnutie vo veci je plne v súlade s týmto dohovorom, zaistením žalobkyne spolu s jej deťmi bola naplnená povinnosť, ktorú má štát v konaniach, ktoré sa bytostne dotýkajú práv detí, poukázal na to, že žalobkyňa bola spolu s manželom a ich štyrmi maloletými deťmi zadržaná bezprostredne po ich vstupe na územie Slovenskej republiky tesne po neoprávnenom prekročení štátnej hranice smerom z Maďarska, na území Slovenskej republiky sa nachádzali bez akejkoľvek batožiny, hygienických potrieb a finančných prostriedkov, na základe tejto ich zúfalej situácie bolo jediným reálnym spôsobom zabezpečenia práv a potrieb dieťaťa umiestnenie žalobkyne spolu s celou rodinou v priestoroch, ktoré sú na tento účel zriadené a spĺňajú najvyššie štandardy týkajúce sa starostlivosti o deti, žalovaný uviedol, že pri svojej činnosti týkajúcej sa maloletých detí bral plne do úvahy ich najlepšie záujmy, namiesto žalobkyne bude jeho deťom štát, v tomto prípade Útvar policajného zaistenia v Sečovciach, poskytovať primeranú starostlivosť,

- žalobkyňa by sa po prepustení zo zaistenia nedokázala o svoje štyri maloleté deti postarať a len vtedy by došlo k porušeniu práv dieťaťa, ktoré sú zakotvené v spomínanom Dohovore, na ktorého základe je postavený celý rozsudok krajského súdu,

- ku konštatovaniu krajského súdu, že žalovaný neposúdil dostatočne v kontexte zaistenia maloletých cudzincov - detí žalobkyne možný zásah do jej práva na rodinný a súkromný život (čl. 8 ods. 1 Dohovoru), ako aj zásah do práva na rodinný a súkromný život, namieta, že zaistením maloletých cudzincov nedošlo k porušeniu práv uvedených v článku 8 Dohovoru, nakoľko celá rodina bola spoločne umiestnená v priestoroch Útvaru policajného zaistenia Sečovce a je im tam poskytovaná starostlivosť v rozsahu niekoľkonásobne prevyšujúcu ich možnosti po prepustení, žalovaný svojím rozhodnutím zabezpečil povinnosť štátu, aby sa maloletým deťom žalobcu dostalo potrebnej ochrany a pomoci čo je plne v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa,

15. Navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť, správnu žalobu žalobkyne zamietnuť a napadnuté rozhodnutia žalovaného potvrdiť.

B)

16. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila tak, že navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť, a to z nasledujúcich dôvodov:

-napadnutý rozsudok krajského súdu považuje za vecne správny a zákonný a plne rešpektuje ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu a EŠLP v obdobných veciach,

- napadnutý rozsudok krajského súdu je plne v súlade s medzinárodným princípom najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa zakotveného Dohovorom o právach dieťaťa a s čl. 3 a čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nakoľko vyhostenie žalobkyne so štyrmi maloletými deťmi do Afganistanu, kde prebieha vnútroštátny ozbrojený konflikt, je za súčasnej bezpečnostnej situácie neprípustné, a preto je zaistenie realizované za týmto účelom neefektívne a neúčelné,

- k tvrdeniu žalovaného, že jeho postup v konaní o zaistení žalobkyne a jej detí bol plne v súlade s odporúčaním Európskej komisie zo dňa 07.03.2017 týkajúcej sa zaistenia účinnejších návratov pri vykonávaní návratovej smernice, v ktorej Európska komisia uvádza, že by členské štáty nemali vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch vylúčiť možnosť zaistenia maloletých osôb, ak je to bezpodmienečne potrebné na zabezpečenie výkonu konečného rozhodnutia o návrate uviedla, Európska komisia je politickým orgánom EU, nie je súdnym orgánom a citovaný dokument má politickú povahu, žalovaný ako správny orgán rozhodujúci o zásahu do základných práv a slobôd účastníkov konaní má mať na zreteli predovšetkým právne predpisy a z nich najmä medzinárodné zmluvy v oblasti ochrany základných ľudských práv a slobôd a taktiež ustálenú rozhodovaciu prax slovenských ako aj nadnárodných súdov týkajúcu sa problematiky obmedzovania osobnej slobody cudzincov pre imigračné účely, Navyše znova zdôrazňujeme, že v predmetnej veci nebolo zaistenie maloletých detí zákonné preto, lebo ani výkon konečného rozhodnutia o návrate nie je možné zrealizovať pre hrozbu porušenia čl. 3 Dohovoru v prípade vyhostenia žalobkyne a jej detí do Afganistanu, kam mieni žalovaný žalobkyňu a jej deti vyhostiť, na podporu tohto tvrdenia kasačnému súdu predložila kópiu anonymizovaného rozhodnutia v azylovej veci žiadateľa o azyl z Afganistanu, ktorému bola na území SR poskytnutá doplnková ochrana z dôvodu hrozby utrpenia vážneho bezprávia v krajine pôvodu v prípade jeho návratu.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

17. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) postupom podľa § 492 ods. 1 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28. marca 2018 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

18. V predmetnej veci bolo potrebné predostrieť, že predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie žalovaného o zaistení žalobkyne podľa § 88 ods. 1 písm. b) ZoPC a nariadené prepustenie žalobkyne a jej maloletých detí zo zaistenia, a preto primárne Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu, najmä z toho pohľadu, či kasačné námietky sťažovateľa boli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Podľa § 88 ods. 1 písm. b) ZoPC, policajt je oprávnený zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny na účel výkonu administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia.

Podľa § 88 ods. 4 prvá a druhá veta ZoPC, štátny príslušník tretej krajiny môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac na šesť mesiacov. Policajný útvar je oprávnený počas tohto obdobia

opakovane predĺžiť zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny, pričom celkový čas zaistenia nesmie presiahnuť šesť mesiacov.

Podľa § 89 ods. 1 písm. a) a písm. b) ZoPC, policajný útvar, ktorý koná vo veci administratívneho vyhostenia, môže štátnemu príslušníkovi tretej krajiny namiesto jeho zaistenia uložiť povinnosť

- a) hlásenia pobytu alebo
- b) zložiť peňažnú záruku.

Podľa § 90 ods. 1 písm. d) ZoPC, Policajný útvar je povinný

d) skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia.

Podľa článku 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru, každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade skonaním ustanoveným zákonom: f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa § 2 ods. 7 zákona o pobyte cudzincov, Zraniteľnou osobou je najmä maloletá osoba, osoba so zdravotným postihnutím, obeť obchodovania s ľuďmi, osoba staršia ako 65 rokov, tehotná žena, slobodný rodič s maloletým dieťaťom a osoba, ktorá bola vystavená mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia; v odôvodnených prípadoch možno za staršiu osobu považovať aj osobu mladšiu ako 65 rokov

Podľa čl. 3 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa článku 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa, Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

Podľa článku 3 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za starostlivosť a ochranu detí zodpovedali štandardom ustanoveným kompetentnými úradmi, najmä v oblastiach bezpečnosti a ochrany zdravia, počtu a vhodnosti svojho personálu, ako aj kompetentného dozoru.

19. Sťažovateľ namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, predovšetkým sa nestotožnil s názorom krajského súdu, že nebol dostatočne zohľadnený najlepší záujem dieťaťa v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, rovnako nesúhlasil s názorom krajského súdu, že žalovaný neposúdil dostatočne v kontexte zaistenia maloletých cudzincov - detí možný zásah do jej práva na rodinný a súkromný život (čl. 8 ods. 1 Dohovoru).

20. Vo vzťahu k dôvodu kasačnej sťažnosti, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.) musí kasačný súd s prihliadnutím na zásadu kontinuálneho výkonu štátnej moci (čl. 1 ods. 1 veta prvá ústavy Slovenskej republiky) zdôrazniť, že doterajšia ustálená judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky chápe takto sformulovaný sťažnostný dôvod zakotvený v § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p. vo vzťahu k meritu prejednávanej veci, t. j. na prvom mieste ako nesprávnu aplikáciu právnej normy (hypotéza ako právny skutkový stav a dispozícia) na riadne zistený faktický skutkový stav vyplývajúci z merita veci, na druhom mieste ako nesprávny výber ustanovenia a v neposlednom rade ako nesprávny výber právneho predpisu.

21. Navyše právnym posúdením veci je analytická činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje čiastkové právne závery a spätnou aplikáciou vybranej právnej normy preveruje úplnosť a riadnosť fakticky zisteného skutkového stavu. Toto je základným poslaním správneho súdu pri prieskume zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy, pričom nielen situácia „res iudicata“ tvorí rozhodovaciu prekážku ale aj ustálená rozhodovacia prax kasačného súdu ako relevantný precedens v súlade s čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vytvára zákonodarcom akceptovanú rozhodovaciu prekážku.

22. V súvislosti s uvedeným kasačným súd musí zdôrazniť, že v aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní o merite sporu nezistil nedostatky právneho posúdenia v merite veci, naopak dospel k záveru, že krajský súd svoje právne závery vyvodil z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vo veciach zaistenia osobitne s dôrazom na judikatúru vo veciach zaistenia cudzincov a ich umiestnenia v útvare policajného zaistenia s maloletými v sprievode rodiča.

23. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu totiž vyplýva, že krajský súd svoj právny názor na zaistenie žalobkyne a jej umiestnenie v útvare policajného zaistenia odvodil od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu. Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že vo svojom rozhodnutí odkazuje na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to konkrétne na rozsudok sp. zn. 10Sza/12/2016 zo dňa 14.06.2016, ktorý vychádza z rozsudkov ESĽP (rozsudok zo dňa 19.01.2012, vo veci Popov proti Francúzsku, rozsudok zo dňa 12.10.2006 vo veci Mubilanzila Mayeka a Kaník Mitunga v. Belgicko a rozsudok zo dňa 19.01.2010 vo veci Muskhadzhiev a. v. Belgicko), ak aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Szak/14/2016 z 11.10.2016, z ktorých vyabstrahoval právne názory pre daný prípad aplikovateľné aj s uvedením dôvodov, prečo odkaz na judikatúru najvyššieho súdu vo veciach zaistenia použil.

24. Námetka sťažovateľa, že pri svojej činnosti týkajúcej sa maloletých detí bral plne do úvahy ich najlepšie záujmy a namiesto žalobkyne bude jej deťom štát (Útvar policajného zaistenia v Sečovciach), poskytovať primeranú starostlivosť, nemohla obstáť.

25. Podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 30. marca 2016, sp. zn. 10Sza/8/2016) „Zaistenie cudzinca znamená obmedzenie alebo v závislosti na povahe, dĺžke, dôsledkoch a spôsobe zaistenia dokonca zbavenie jeho slobody. Ide teda o veľmi citelný zásah do jedného z najvýznamnejších práv jednotlivca. Takýto zásah môže byť prípustný len za prísne vymedzených podmienok definovaných nielen zákonom o pobyte cudzincov, ale predovšetkým ústavným poriadkom Slovenskej republiky. Podľa čl. 8 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je osobná sloboda zaručená. Podľa čl. 8 ods. 2 Listiny nesmie byť nikto zbavený svojej slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý stanoví zákon.“

26. Podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikto nesmie byť zbavený slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním stanoveným zákonom... [písm. f)] zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie (tiež čl. 9 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 6 Charty základných práv Európskej únie).

27. Zo všetkých zmienovaných právnych dokumentov podľa najvyššieho súdu vyplýva zákaz svojvoľného zbavenia či obmedzenia osobnej slobody.

28. Podľa kasačného súdu názor sťažovateľa, že zaistením žalobkyne a jej umiestnením spolu s maloletými deťmi v útvare policajného zaistenia vďaka jeho vybavenosti vlastne suploval rodiča v starostlivosti o dieťa, a tým sledoval aj najlepší záujem dieťaťa nemohol obstáť, pretože zaistenie predstavuje vždy obmedzenie osobnej slobody jednotlivca, a k jeho realizácii môže dôjsť len za splnenia zákonných podmienok, a tie podľa kasačného súdu v danom prípade neboli naplnené.

29. Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru vo veciach zaistenia cudzincov (napr. 1SZa/7/2016, 1SZa/9/2016) a dodáva, že žalovaný je v rámci rozhodovania o zaistení povinný skúmať, či zaistením osoby bol naplnený účel, vyplývajúci z príslušných zákonných ustanovení a či rozhodnutím o zaistení nedošlo k neprimeranému zásahu do práv účastníka, chránených inými právnymi predpismi.

30. Nevyhnutným predpokladom pre vydanie rozhodnutia o zaistení cudzinca je v zmysle § 88 ods. 1 písm. b/ zákona č. 404/2011 Z.z. je preukázanie jeho účelu, ktorým je v danom prípade existencia

vykonateľného rozhodnutia o vyhostení cudzinca.

31. Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že Oddelenie cudzineckej polície PZ Nové Zámky pod č. PPZ-HCP-BA12-2-008/2018-AV dňa 12.1.2018 rozhodlo o administratívnom vyhostení žalobkyne podľa § 82 ods.1 písm. b/ ZoPC a určení zákazu vstupu na územie SR a na územie všetkých členských štátov na dobu jedného roka. V rozhodnutí neurčilo krajinu, do ktorej sa žalobkyňa vyhostí. V dôvodoch rozhodnutia je uvedené, že v prípade účastníka konania - žalobkyne, krajina Maďarsko, je jedna z možností, kam môže byť žalobkyňa vyhostená a že z uvedeného dôvodu bude príslušným maďarským orgánom zaslaná žiadosť o prijatie osoby na svoje územie na základe readmisnej dohody.

32. Žalobkyňa v žalobe namietala, že v rozhodnutí o jej vyhostení nebola určená krajina, do ktorej má byť vyhostená, preto podľa nej nebola splnená podmienka jej vyhostiteľnosti a účelnosti zaistenia, namietala tiež zmätočnosť rozhodnutia, čo do ustálenia účelu jej zaistenia.

33. Na túto námietku krajský súd nereagoval, ostala zo strany krajského súdu bez povšimnutia, svoj záver o nezákonnosti rozhodnutia o zaistení vyvodil iba z námietok najlepšieho záujmu dieťaťa v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa a možným zásahom do práva na rodinný a súkromný život v zmysle čl. 8 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd, ktoré vyhodnotil ako dôvodné.

34. Nebolo však účelné rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, nakoľko prax najvyššieho súdu, ktorý v minulosti práve pre nezodpovedané námietky cudzinca namiesto meritórneho rozhodnutia vec prvostupňovému súdu zrušil a vrátil mu na ďalšie konanie, reagoval Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 9. októbra 2013, sp. zn. II. ÚS 147/2013, v ktorom stanovil pomerne jasné kritériá a požiadavky na rýchlosť rozhodovania súdov o preskúmaní rozhodnutia o zaistení a v dôvodoch rozhodnutia poslal súdom jasný odkaz: „Ten, kto je zbavený osobnej slobody, totiž len ťažko ocení úzkostlivú starostlivosť súdu o jeho procesné práva, ak dôsledkom tejto starostlivosti je len predĺženie stavu jeho neslobody. Preto ak najvyšší súd rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozsudku krajského súdu a platné procesné predpisy mu umožňujú meritórne (konečné) rozhodnutie, je jeho povinnosťou uprednostňovať tento spôsob rozhodnutia pred zrušením prvostupňového rozhodnutia a vrátením veci na ďalšie konanie.“

35. Kasačný súd preto s poukazom na § 453 ods.2 SSP preskúmal rozhodnutie žalovaného aj z pohľadu námietky žalobkyne o neúčelnosti a neefektívnosti jej zaistenia, ktorá zostala zo strany krajského súdu nepovšimnutá, a to v záujme zabezpečenia rovnováhy medzi právom na urýchlené rozhodnutie a právom na zachovanie minimálnych procesných štandardov prieskumu.

36. Do rozhodnutia Ústavného súdu SR z 19. októbra 2010, sp. zn. II. ÚS 264/09-81, Najvyšší súd SR, napríklad v rozsudkoch sp. zn. 1Sža 37/2009 z 3. novembra 2009, sp. zn. 8Sža 26/2009 z 24. septembra 2009, sp. zn. 1Sža 36/2009 z 20. októbra 2009, zastával názor, podľa ktorého sa námietkami účelnosti a efektívnosti zaistenia s poukazom na prebiehajúce konanie o odvolaní navrhovateľa proti rozhodnutiu o vyhostení navrhovateľa nebolo potrebné zaoberať s odôvodnením, že tieto sa týkali rozhodnutia odporcu o vyhostení navrhovateľa a nie zaistenia.

37. Tento právny názor Najvyššieho súdu SR bol prelomený rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z 12. apríla 2011, sp. zn. 1Sža 74/2010, ktorým reagoval na rozhodnutie Ústavného súdu SR z 19. októbra 2010, sp. zn. II. ÚS 264/09-81, z ktorého vyplynulo: „Konanie o zaistení a konanie o vyhostení sú síce dve odlišné konania, ale v žiadnom prípade nie sú úplne nezávislé či izolované. Uvedené konštatovanie, vyplýva zo samotného účelu zaistenia, ktorým bol v danom prípade výkon administratívneho vyhostenia. Zákon umožňuje štátu, aby vo vhodných prípadoch mal vo fyzickej dispozícii osobu, u ktorej prebieha vyhost'ovacie konanie, aby mohlo byť vyhostenie realizované. Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj nevyhnutnosť zaistenia. Administratívne zaistenie nemusí byť nevyhnutné tým spôsobom, ako je to pri väzbe v trestnom konaní, kde musia byť naplnené väzobné dôvody. Podľa ústavného súdu obmedzenie osobnej slobody je viazané na účel zaistenia. Medzi zaistením a jeho účelom je úzka súvislosť. Aj keď definitívny záver týkajúci sa vyhostenia padne v inom konaní, súd nemôže ani pri rozhodovaní o zaistení

ignorovať zjavné fakty, ktoré bránia vyhosteniu. Pri osobnej slobode je veľmi bezprostredne, priam na nerozlíšenie, previazaný hmotnoprávny a procesnoprávny komponent. Nie je náhoda, že práve ochrana osobnej slobody je tak podrobne upravená v ústave a Dohovore. Podľa ústavného súdu najvyšší súd konštatovaním, že konanie o zaistení a konanie o vyhostení sú oddelené, a neposúdením vyhostiteľnosti ako podmienky zaistenia porušil procesný komponent osobnej slobody sťažovateľa. Ústavný súd považoval za najzávažnejšie porušenie základného práva skutočnosť, že najvyšší súd explicitne odmietol spojitosť medzi zaistením a jeho účelom, teda otázku vyhostiteľnosti, aj keď najvyšší súd rozhodoval formálne rovnako ako krajský súd“.

38. Tento právny názor ústavného súdu premietol Najvyšší súd SR napríklad do rozsudku z 12. apríla 2011, sp. zn. 1Sža 74/2010, v ktorom uviedol, „Pokiaľ navrhovateľ namieta neúčelnosť a neefektívnosť rozhodnutia o zaistení, ktorú odvodil z nemožnosti vyhostenia do krajiny pôvodu a nevyhostiteľnosti do inej tretej krajiny, bolo povinnosťou krajského súdu sa touto námietkou zaoberať, najmä z pohľadu reálnosti jeho vyhostiteľnosti do tretej krajiny.

39. Aj s ohľadom na právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze z 19. októbra 2010, sp. zn. II. ÚS 264/09-81, bolo potrebné vyhodnotiť za dôvodné aj námietky žalobkyne týkajúce sa účelnosti a efektívnosti zaistenia vzhľadom na to, že v rozhodnutí o vyhostení žalobkyne nebola určená krajina do ktorej má byť vyhostená, pričom námietky žalobkyne, že vyhostiteľnosťou žalobkyne a jej detí do inej tretej krajiny sa správne orgány nezaoberali, vyhostenie do Afganistanu, vzhľadom na bezpečnostnú situáciu v krajine je nereálne, a argumentácia tým, že správny orgán mieni zaslať žiadosť o prijatie žalobkyne do Maďarska na základe readmisnej dohody je zmätočná, ako zmätočne argumentuje žalovaný, boli dôvodné. Žalobkyňa totiž nebola zaistená na účel vrátenia podľa medzinárodnej zmluvy - readmisnej dohody podľa §88 ods.1 písm. d/ ZoPC.

40. Za situácie, že žalovaný si musel byť vedomý nemožnosti výkonu vyhostenia žalobkyne do Afganistanu a možnosť výkonu vyhostenia do inej tretej krajiny neskúmal (netvrdí to v rozhodnutiach ani vo vyjadreniach, argumentuje iným účelom zaistenia- readmisiou), nemohlo byť obmedzenie osobnej slobody, ktorým zaistenie cudzinca bezpochyby je, odôvodňované účelom vyhostenia, ktorého realnosť (aspoň potenciálna možnosť vyhostenia do inej tretej krajiny) nebola preukázaná.

41. Rovnakú argumentáciu (keď námietky cudzinca týkajúce sa účelnosti a efektívnosti rozhodnutia o zaistení, ktorými sa správny orgán nezaoberal, považoval za dôvodné, použil Najvyšší súd SR aj v rozsudkoch pod sp. zn. 1Sža 48/2011 a sp. zn. 10Sža 47/2011 z 13. septembra 2011.

42. Po dôkladnom vyhodnotení námietok žalobkyne, ktoré učinil kasačný súd vyššie, ich vyhodnotil za dôvodné a preto dospel k záveru, že krajský súd neporušil zákon, keď rozhodnutie žalovaného zrušil a nariadil prepustenie žalobkyne a jej maloletých detí zo zaistenia. Kasačnú sťažnosť žalovaného vyhodnotil za nedôvodnú a v súlade s § 461 S.s.p ju zamietol.

43. Z doterajšieho priebehu konania vyplýva, že krajský súd v napadnutom rozsudku zo dňa 12.02.2018 nariadil bezodkladné prepustenie žalobkyne a jej maloletých detí zo zaistenia. Kasačný súd dopytom na ÚPZC zistil, že žalobkyňa sa v čase rozhodovania o kasačnej sťažnosti nachádzala naďalej v zaistení na základe následného rozhodnutia žalovaného č. PPZ-HCP-BA12-2-029/2018-AV zo dňa 12.03.2018 o predĺžení zaistenia podľa § 88 ods. 4 zák. č. 404/2011 Z.z., ktoré nadväzuje na zaistenie žalobkyne podľa preskúmaného rozhodnutia. Je zrejmé, že žalobkyňa a jej maloleté deti neboli (z dôvodu odkladného účinku kasačnej sťažnosti) prepustení zo zaistenia, ale v čase pred rozhodnutím kasačného súdu (po uplynutí stanovenej lehoty zaistenia) bolo jej zaistenie predĺžené.

Podľa § 88 ods. 4 vety prvej a druhej ZoPC. štátny príslušník tretej krajiny môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac na šesť mesiacov. Policajný útvar je oprávnený počas tohto obdobia opakovane predĺžiť zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny, pričom celkový čas zaistenia nesmie presiahnuť šesť mesiacov.

44. Z vyššie citovaného ustanovenia ZoPC podľa názoru kasačného súdu nepochybne vyplýva oprávnenie policajného útvaru predĺžiť zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny. Predpokladom takého postupu je však existencia právoplatného rozhodnutia o zaistení podľa § 88 ods. 1 ZoPC. Z ustanovení čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru vyplýva, že k pozbaveniu osobnej slobody fyzickej osoby môže dôjsť iba na základe zákona, t. j. z dôvodov ustanovených zákonom a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, resp. v súlade s konaním ustanoveným zákonom.

45. V náleze III.ÚS 717/2016-28 z 24. januára 2017 ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd postupom v obdobnej veci (v konaní vedenom pod sp. zn. 1Sža 26/2015) a v ňom vydaným rozsudkom z 26. mája 2015 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 listiny v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy a čl. 3 ods. 3 listiny, ako aj právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru, a to nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku vo vzťahu k prijatiu záveru o nemožnosti prepustenia sťažovateľa zo zaistenia s poukazom na to, že správny orgán medzitým rozhodol o predĺžení zaistenia sťažovateľa, čím najvyšší súd v uvedenom prípade uznal rozhodnutie polície za také, ktoré opodstatňuje ďalšie trvanie pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa, avšak podľa ústavného súdu neuviedol, prečo ho za také považuje, t. j. na základe ktorých zákonných, právne významných skutočností ho považuje za rozhodnutie predlžujúce lehotu zaistenia sťažovateľa, keďže zrušením predchádzajúceho rozhodnutia o zaistení bolo *conditio sine qua non* ďalšieho trvania zaistenia práve rozhodnutie o predĺžení jeho lehoty. Nedostatok odôvodnenia vo vzťahu k prijatému záveru o existencii rozhodnutia o ďalšom trvaní zaistenia), boli dostačujúce na vyslovenie porušenia označených práv.

46. S ohľadom na skutočnosť, že kasačná sťažnosť proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu o zrušení rozhodnutia o zaistení žalobkyne a nariadení jej bezodkladného prepustenia zo zaistenia spolu s maloletými deťmi (ktorá vyvolala zo zákona - § 446 ods. 2 písm. d/ S.s.p. odkladný účinok rozhodnutia krajského súdu) bola kasačným súdom zamietnutá (čím sa rozhodnutie krajského súdu stane vo všetkých výrokoch vykonateľným) a s poukazom na čl. 15 bod 2. pododsek piaty Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES (Návratová smernica) /ak sa zistí, že zaistenie nie je zákonné, dotknutý štátny príslušník tretej krajiny bude bezodkladne prepustený/ a v spojení s citovaným nálezhom III.ÚS 717/2016-28 z 24. januára 2017 je preto potrebné považovať ďalšie trvanie zaistenia žalobkyne a jej maloletých detí (aj s prihliadnutím na potrebu zosúladenia postupu v konaní o obdobnej kasačnej sťažnosti vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 1Szak/16/2018, v ktorom je účastníkom manžel žalobkyne) za neopodstatnené.

Podľa § 461 S.s.p. kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

47. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že žalobkyni, ktorá bol v kasačnom konaní úspešná, priznal právo na úplnú náhradu trov kasačného konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.